

Reg. izrazi in avtomati, neregularnost

Uroš Čibej

Pregled

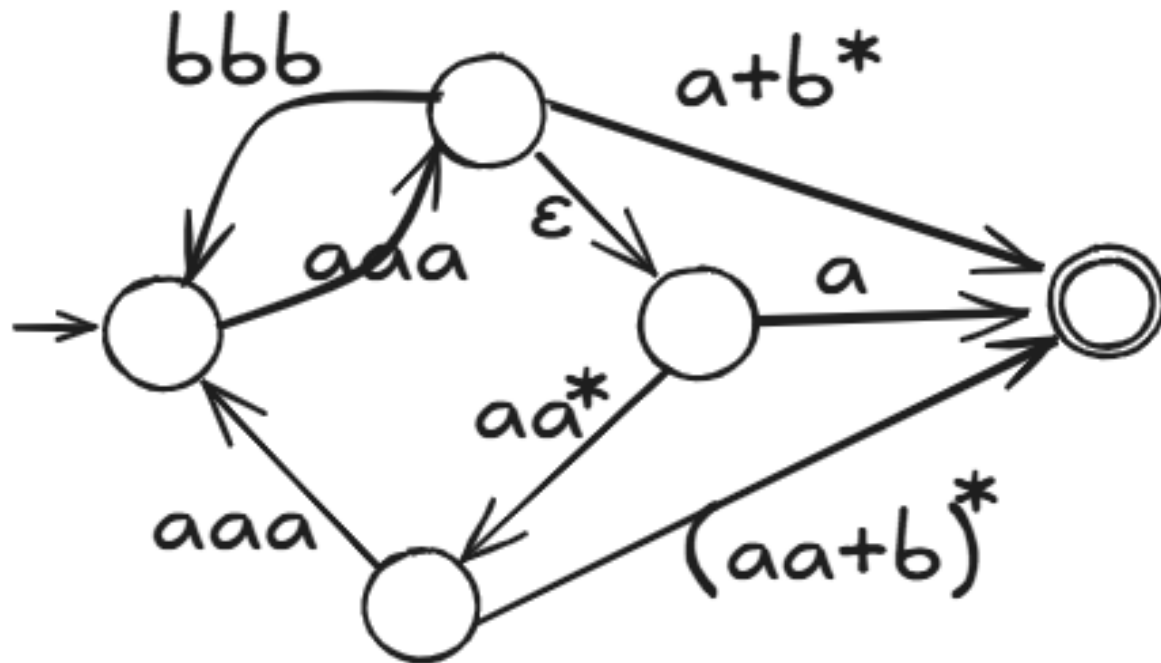
- $KA \rightarrow RI$
- Lema o napihovanju
- Uporaba leme o napihovanju

Literatura

- Sipser razdelka 1.3 in 1.4
- https://introtcs.org/public/lec_05_infinite.html (za radovedne, razdelek 6.5)

Posplošeni NKA

Avtomati, ki imajo prehode preko reg. izrazov

Posebna oblika (PNKA)

1. začetno stanje ima prehode do vseh stanj in nobenega prehoda do njega
2. obstaja zgolj eno končno stanje, ki ima prehode iz vseh stanj in nobenega prehoda iz njega
3. Vsa ostala stanja imajo prehode do vseh ostalih stanj (razen začetnega) in tudi do sebe.

Vsak PNKA -> posebno obliko

1. dodamo dve novi stanji, eno začetno eno končno (q_s, q_e)
2. dodamo ε prehod iz novega začetnega do starega začetnega in od starih končnih do novega končnega
3. Vsi ostali manjkajoči prehodi so preko \emptyset

Formalna definicija PNKA (posebne oblike)

$$M = \langle Q, \Sigma, \delta, q_s, q_e \rangle$$

- $\delta : (Q \setminus \{q_e\}) \times (Q \setminus \{q_s\}) \longrightarrow RI$

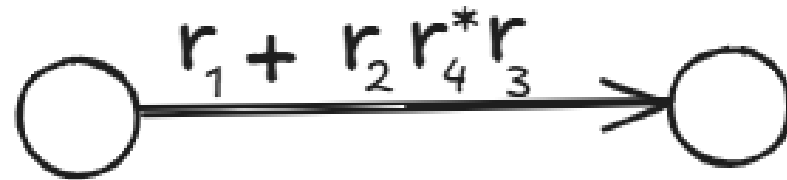
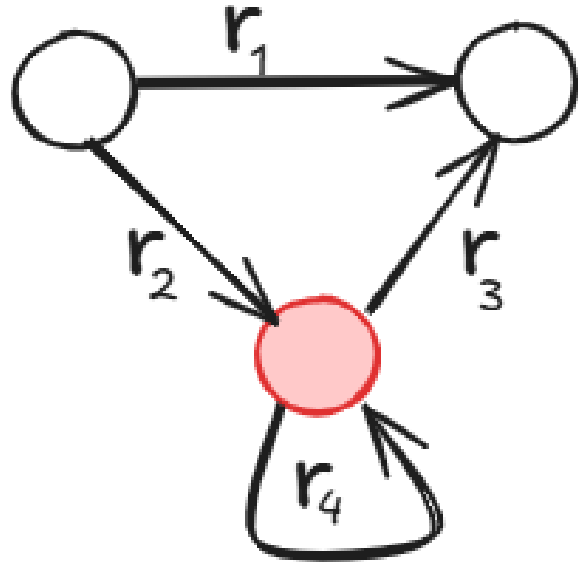
Jezik PNKA

$$L(M) = \{w = w_1w_2 \dots w_n \mid \exists q_s q_1 \dots q_e, w_i \in L(\delta(q_{i-1}, q_i))\}$$

$$q_0 = q_s$$

$$q_n = q_e$$

Odstranjevanje stanj

Algoritem $KA \rightarrow RI$

convert(G):

- if $|Q| == 2$: return $\delta(q_s, q_e)$
- izberi poljubno vozlišče $q_x \notin \{q_s, q_e\}$
- zgradimo avtomat G' , ki nima več stanja q_x in funkcijo δ'
- $\delta'(q_i, q_j) = r_1 r_2^* r_3 + r_4$, kjer so:
 - $r_1 = \delta(q_i, q_x), r_2 = \delta(q_x, q_x), r_3 = \delta(q_x, q_j), r_4 = \delta(q_i, q_j)$
- return *convert*(G')

Dokaz pravilnosti

Izrek.

$$\forall G \in PNKA : L(G) = L(convert(G))$$

Indukcija pa številu stanj G

$|Q|=2$:

obstaja samo prehod $q_s \rightarrow q_e$ in to je tudi edino možno zaporedje stanj iz začetnega v končno stanje. Jezik avtomata je torej enak $\delta(q_s, q_e)$ kar tudi *convert* vrne.

Indukcija pa številu stanj G

Indukcijski korak predpostavimo, da izrek drži za $k - 1$ stanj (avtomat G') in pokažimo, da drži tudi za G . Pokazati moramo:

$$w \in L(G) \iff w \in L(G')$$

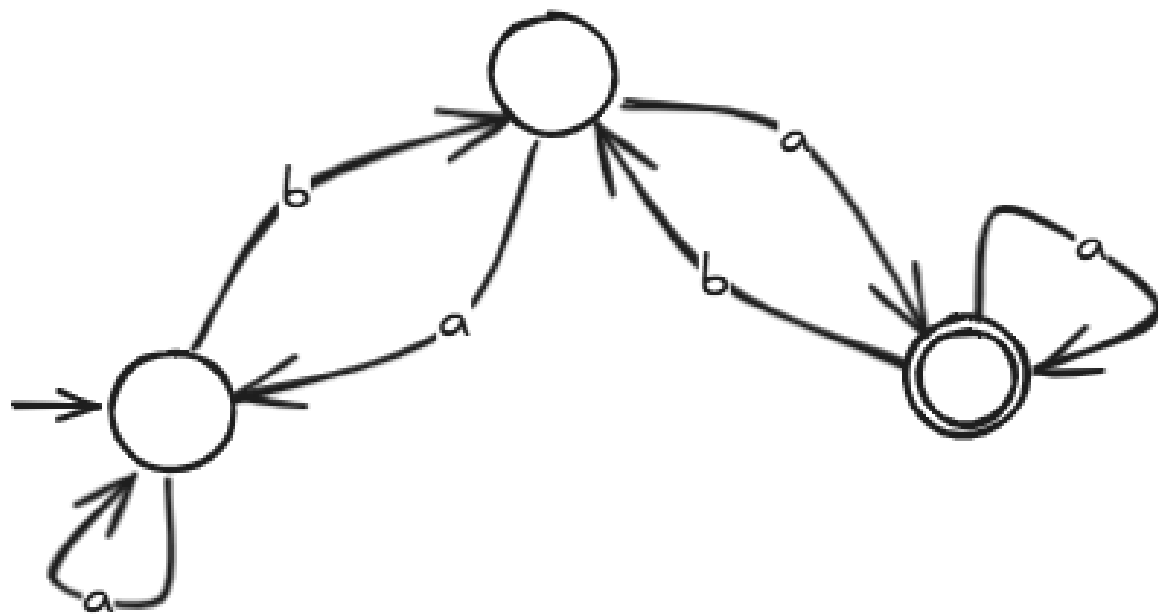
- \implies
 - $q_s q_1, \dots, q_e$ je zaporedje, ki sprejema w v avtomatu G in $w_1 w_2 \dots w_n$ je pripadajoče razbitje besede w .
 - a. q_x ni v tem zaporedju, potem isto zaporedje sprejema w v G'
 - b. q_x je v tem zaporedju, potem odstranimo vse pojavitve q_x iz zaporedja (pripadajoče besede staknemo) in dobimo veljavno zaporedje stanj.

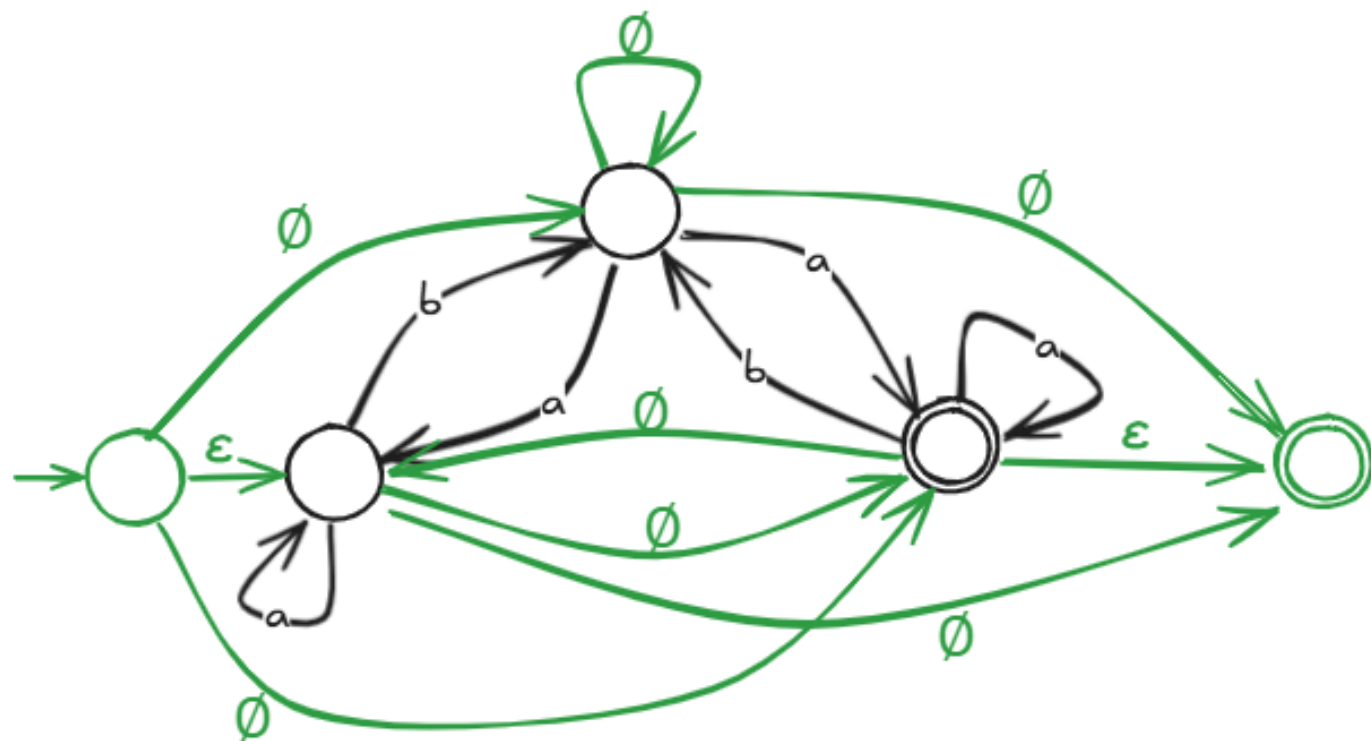
$$w \in L(G')$$

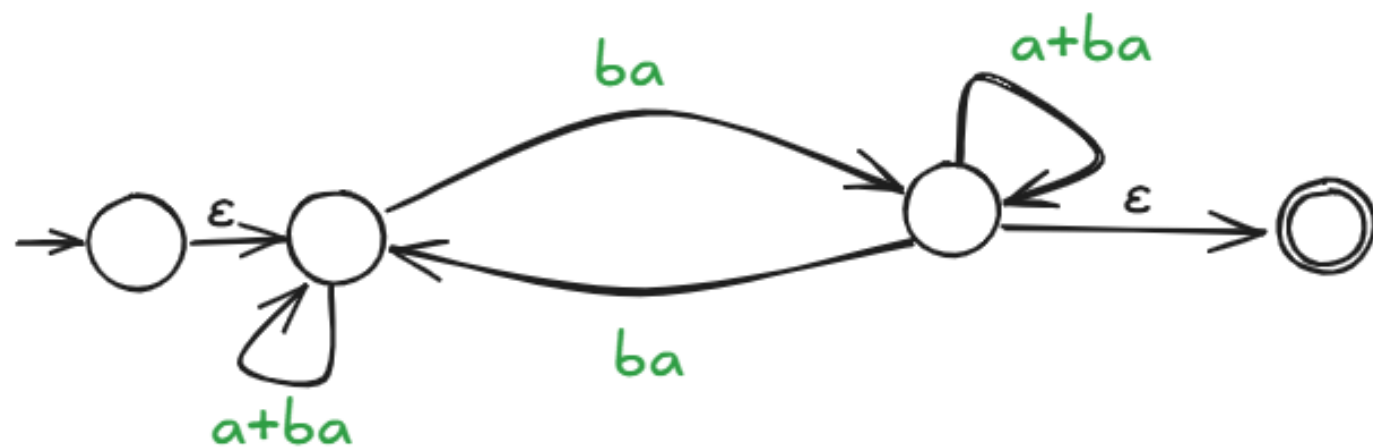
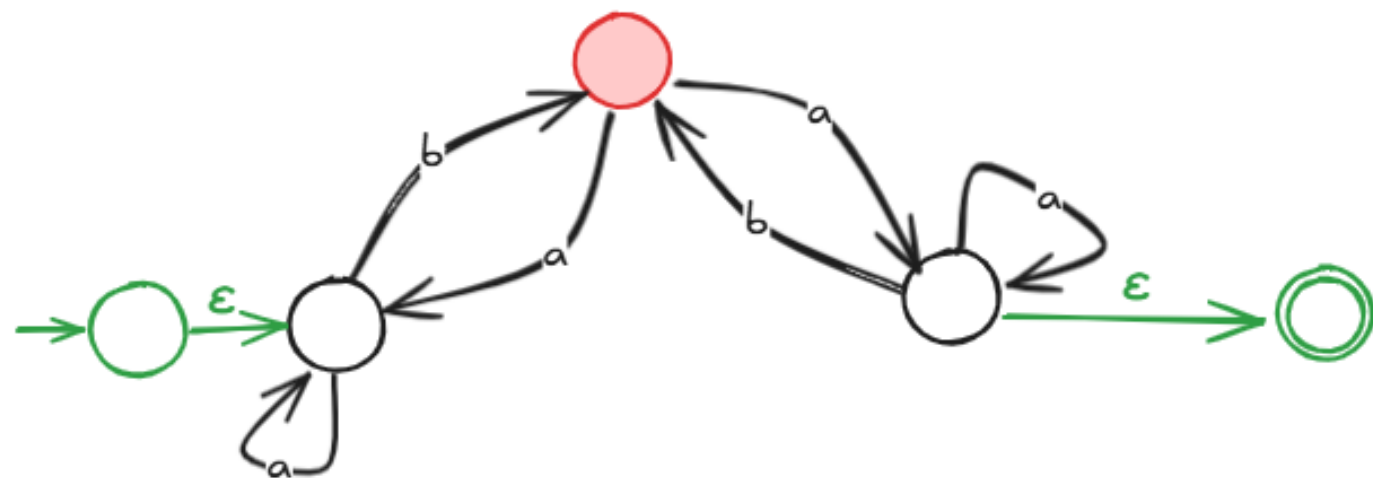
- vsak prehod v G' $q_i q_{i+1}$ predstavlja dve stanji tudi v G
- regularni izraz $\delta'(q_i, q_{i+1}) = R_1 + R_2$:
 - če $w_i \in L(R_2)$ potem to predstavlja prehod $q_i q_{i+1}$ tudi v G
 - sicer w_i ustrezno razbijemo s prehodi preko q_x

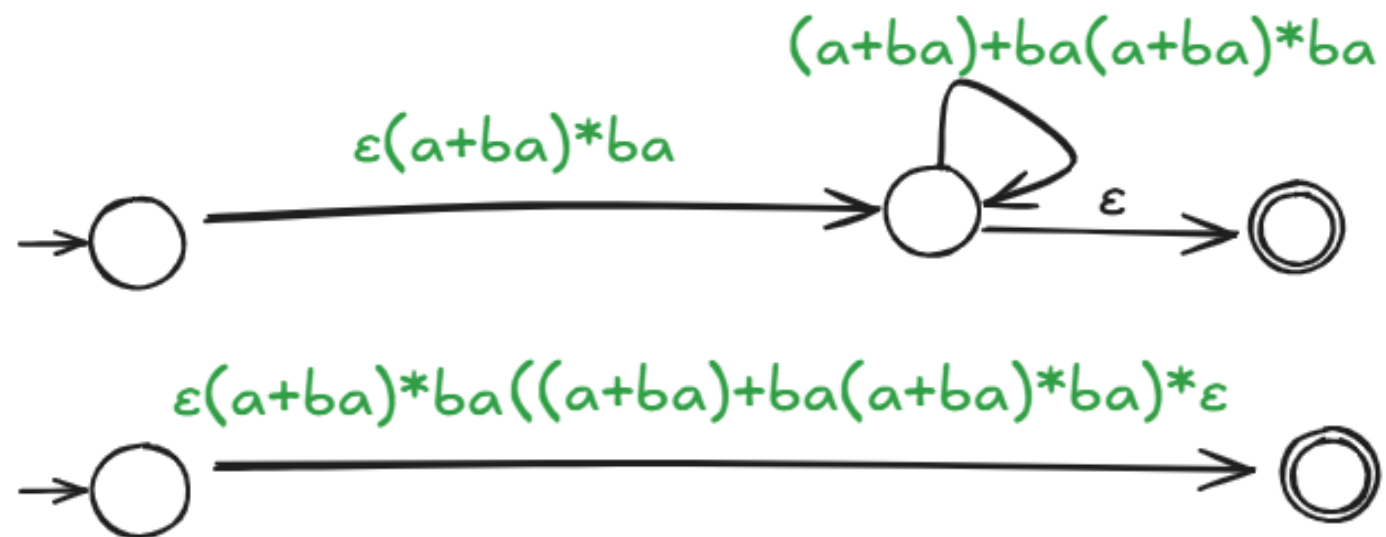
Primer

Primer: pretvorba v posebno obliko

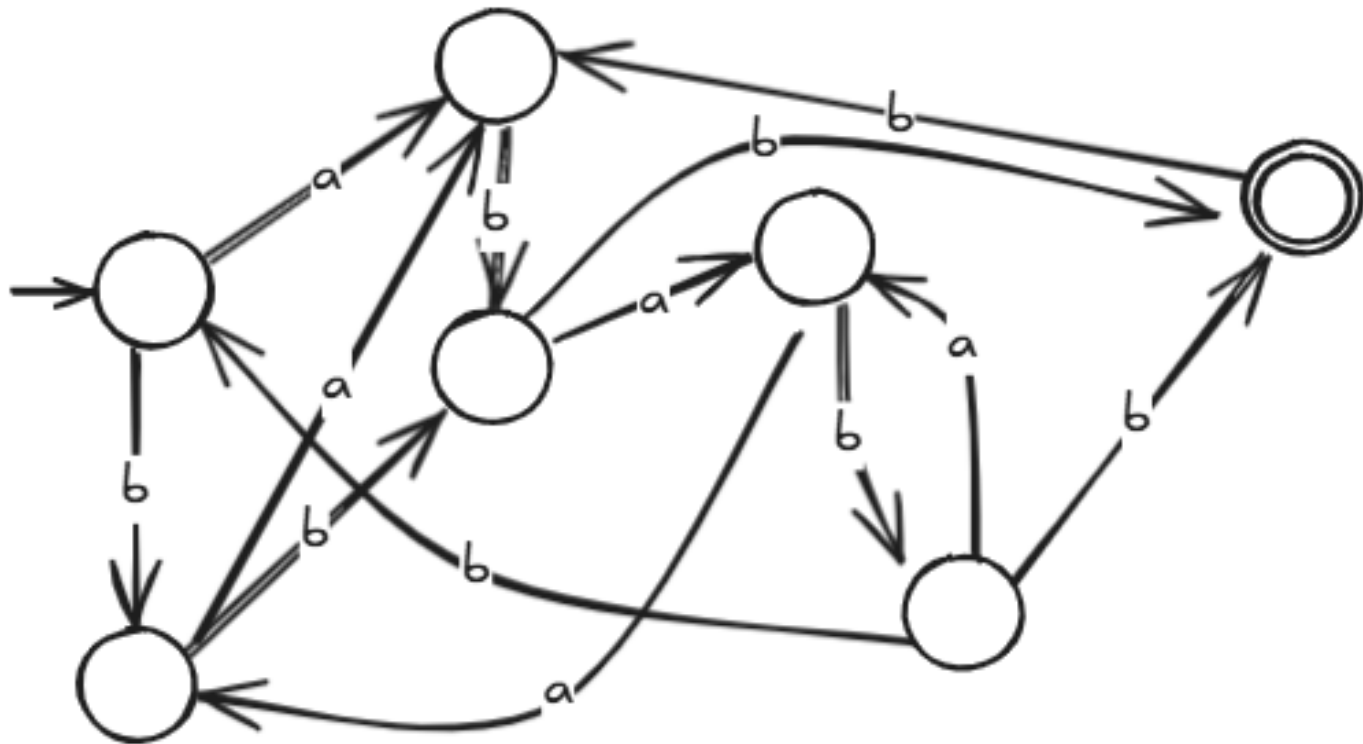

Neregularnost

- česa avtomati niso sposobni?
- kako to dokazati?
- Ideja dokaza:
 - i. identificirati lastnost, ki velja za vse regularne jezike
 - ii. pokazati, da za nek jezik ta lastnost ne velja

lzziv

Poiščite najdaljšo besedo $w \in L(M)$, pri kateri se stanje ne ponovi

Lema o napihovanju

Lema: Za vsak regularni jezik L , obstaja konstanta n , da vsako besedo $w \in L$, ki je daljša od n ($|w| \geq n$) lahko razbijemo na 3 komponente:

$$w = xyz$$

za katere velja:

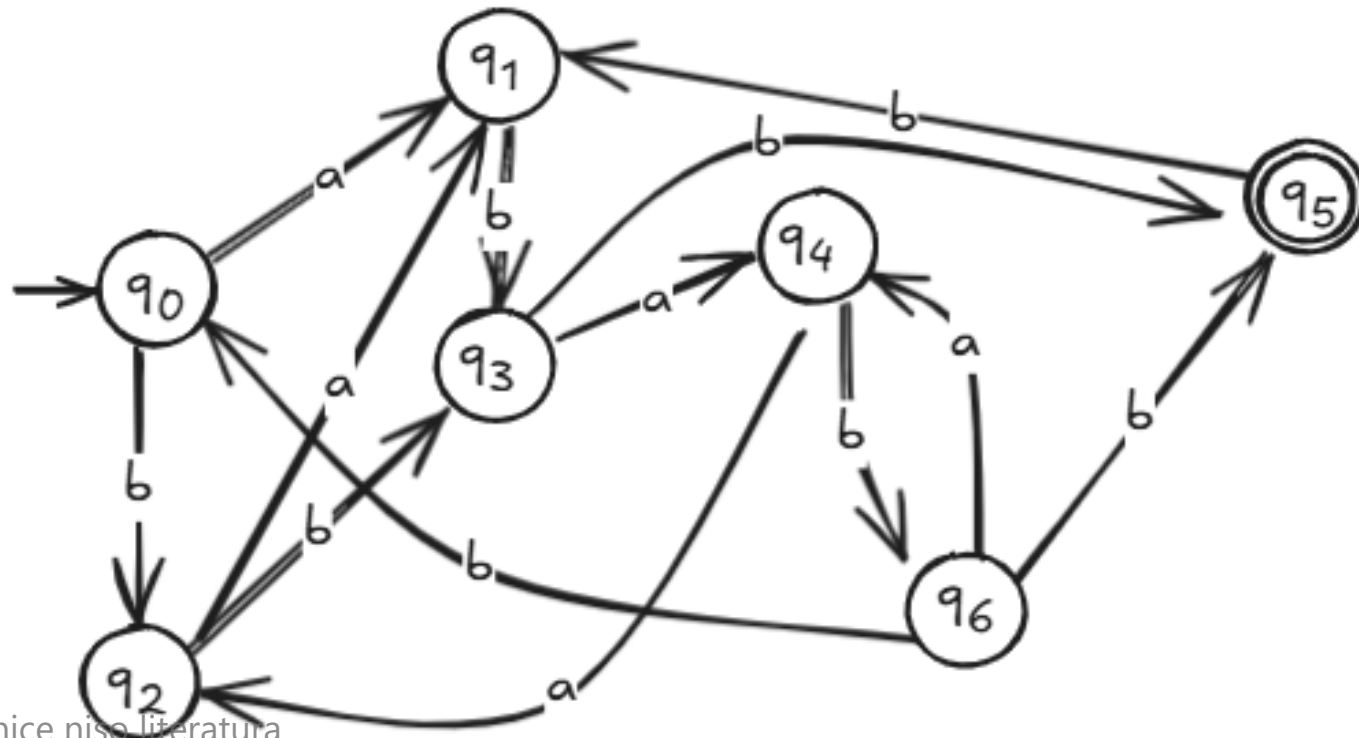
1. $|y| > 0$
2. $|xy| \leq n$
3. $\forall i \geq 0 : xy^i z \in L$

Preizkusimo

$w_1 = abbbbabb$

$w_2 = bababbabb$

$w_3 = abbbbbbbbbb$

Dokaz - opis splošnega stanja

- Naj bo M DKA\$, $L(M) = L$ in $n = |Q|$.
- $w = a_1a_2 \dots a_k$, pri $k \geq n$ in $w \in L$.
- zaporedje stanj pri sprejemanju $r_1r_2 \dots r_kr_{k+1}$.
- $\exists j, l : j < l \leq n + 1, q_j = q_l$

Dokaz - zaključki

- $x = a_1 \dots a_{j-1}, y = a_j \dots a_{l-1}, z = a_l \dots a_k$
- vemo $r_{k+1} \in F$ in besedo $xy^i z$ sprejmemo s ponavljanjem zaporedja stanj $q_j \dots q_l$
- ker $j < l \leq n + 1$ vemo $|y| > 0$ in $|xy| \leq n$

Uporaba

Kako dokažemo, da za jezik L LON ne velja:

1. Izberemo besedo $w \in L, |w| \geq n$
2. $\forall w = xyz \ |y| > 0, |xy| \leq n$
3. $\exists i : xy^i z \notin L$

Interpretacija tega dokazovanja

Poljuben avtomat, ki bi se pretvarjal, da zna sprejeti L

1. n predstavlja $|Q|$
2. izbrana beseda w se v tem avtomatu "zacikla"
 - $w = xyz$
 - ker moramo biti pripravljeni na vse avtomate, pregledamo vse možne delitve
3. najdemo število ciklov i , pri katerem ta avtomat besedo sprejme, pa je ne bi smel

Primer

$$L = \{a^k b^k \mid k \geq 0\}$$

Jezik ni regularen

Dokaz

1. izberemo dovolj dolgo besedo, ki pripada jeziku (n je konstanta iz leme)

$$w = a^n b^n$$

2. parametrično zapišimo vse možne delitve

$$w = xyz, |xy| \leq n, |y| > 0$$

- $x = a^l$

- $y = a^m$

- $z = a^{n-l-m} b^n$

3. pri vseh delitvah pri $i = 2$ dobimo besedo

$$a^{n+m} b^n \notin L$$

Primer

$$L = \{a^i b^j \mid i > j\}$$